

8.11.2013 MML 2930/00 06 00/2013

Keskushallinto

Lausuntopyyntö VM119:00/2012

Valtiovarainministeriö

Lausunto ”Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri” -työryhmän raporttiluonnoksesta

Maanmittauslaitos esittää pyydettyä lausuntona ”Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri” -työryhmän raporttiluonnoksesta seuraavat näkökohdat.

Maanmittauslaitos pitää erittäin tärkeänä, että perustietovarantojen viitearkkitehtuuria on ryhdytty kuvaamaan. Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri oikein toteutettuna edesauttaa perustietovarantojen suunnittelua ja palvelevuutta. Tietohallintolain lähtökohtana oleva julkisen tiedon saatavuus, tietoaisteistojen tehokkaampi ja luovempi käyttö palveluissa sekä näihin liittyvän arkkitehtuurin kehittäminen ovat perusedellytyksiä julkisin varoin tuotettujen tietojen uudelleenkäytölle.

Maanmittauslaitos haluaa kuitenkin kiinnittää huomioita raporttiluonnoksen muutamiin kohtiin:

Käsitteistö:

Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri -ohjeistus on rakenteellisesti vaikeasti hahmotettavissa osittain johtuen siitä, että ohjeistuksen käsitteistö poikkeaa jonkin verran aiempien dokumenttien käsitteistöstä.

Keskeinen käsitteistö on osittain ontuvaa. Yhteensopivuutta tarvitaan mm. paikkatietojen viitearkkitehtuurin, JHS 162:n (paikkatietojen mallintaminen tiedonsiirtoa varten), JHS 180:n (Paikkatietojen sisältöpalvelut) kanssa sekä sekä Geoinformatiikan sanaston (uusin versio julkaistaan 2013 aikana) kanssa.

Käsitteistössä ei ole määritelty esimerkiksi perusrekisteriä ja kertarekisteröinti on terminä uusi.

Kertarekisteröinti: Termi tulee poistaa käsitteistöstä. Rekisteröinti on tapahtuma, josta alkavat tietyt oikeusvaikutukset. Tiedon tallentaminen rekisteriin ei ole synonyymi rekisteröinnille. Nykyisin tietoja voidaan tallentaa tietojärjestelmään jo ennen rekisteröintiä. Aiemmin oikeusvaikutteinen rekisteröintipäivämäärä saattoi syntyä ennen kyseisen tiedon tallentamista tietojärjestelmään. Termin vastakohta useaan kertaan rekisteröinti tuottaisi samalle kohteelle useita saman tapahtuman (esim. syntyminen) aikamääreitä eikä siis pitäisi olla mahdollista.

Keskushallinto

Sisältöpalvelut: Sisältöpalvelu on määriteltävä siten, että se tarkoittaa vain rajapintapalvelua, ei käyttöliittymäpalvelua. Sen sijaan käyttöliittymäpalvelua tarjoava sovellus voi hyödyntää sisältöpalvelua. Luvun 10 ensimmäinen lause sivulla 27 tulee kirjoittaa muotoon, jossa Perustietovarantojen palveluarkkitehtuurissa palvelu tarkoittaa sekä tietojärjestelmien sisältöpalveluita että käyttöliittymäpalveluita.

Rajapinta: Dokumentaatio tulisi tarkistaa rajapinta -termin käytön osalta, mm. sivulla 19 kuvissa palvelurajapinta tulisi olla rajapintapalvelu, samoin luvussa 8 tarkoitetaan pääsääntöisesti rajapintapalveluja eikä vain pelkkää rajapintamäärittelyä.

Palvelun kuvaus: Palvelun kuvauksen tulisi kattaa myös tietotuotteet.

Tietovastuullinen: Termiä tietovastuullinen tulee vielä tarkentaa. Selventävänä tekijänä voisi käyttää tietovarannon omistaja-termiä, sillä tietovastuullinen päättää esimerkiksi tiedon käytöstä poistamisesta (kuvattu prosessissa s. 13)

Muut huomiot:

Sivulla 28 on koko dokumentaation ainoa muihin kuin valtionhallinnon julkisiin dokumentteihin tehty viittaus (Voutilainen: Rekisterihallinnon tila ja kehittämiskohteet, 2013). Mikä merkitys on selvityksellä tässä viitearkkitehtuurissa, onko se tarpeellinen ja mistä se löytyy? Samaa asiaa käsittelevä Tietohallintolain 10. pykälä edellyttää jo ko. pykälässä mainituilta tietojärjestelmiltä yhteentoimivuutta ja arkkitehtuurikuvauksia.

Luvun 10 alussa tulisi sähköisen asiain viitearkkitehtuurin lisäksi mainita, että paikkatietopalveluiden toteuttamista ohjaa paikkatietojen viitearkkitehtuuri (<http://www.paikkatietoikkuna.fi/documents/108478/9e34e7a5-65d8-4937-9693-d7821ca5b1df>). Maanmittauslaitos ehdottaa, että perustietovarantojen viitearkkitehtuuriin lisätään luku, jossa lyhyesti esitellään paikkatiedon palveluarkkitehtuuri (esitely mm "Paikkatietojen viitearkkitehtuurin luonnoksessa".

Liitteessä 2 standardien ja suositusten luettelosta puuttuu Paikkatiedon metatiedot JHS 156.

Tietovastuullisen prosessit, luku 4.1, sivu 14: Kolmannessa laatikossa tulisi tietoturvan toteuttamisen lisäksi mainita jo laatikon otsikossa myös tietosuoja. Usein tietojen avaamisessa unohtuu henkilötietolain (523/1999) ja julkisuuslain (621/1999) §24 rajoitukset. Näiden lakien merkitys tulisi huomioida jo prosessin alkuvaiheessa, jotta vältetään kal-

8.11.2013 MML 2930/00 06 00/2013

Keskushallinto

liilta korjaus- ja muutostoimenpiteiltä prosessien myöhemmissä vaiheissa. Pelkkä VAHTI-ohjeistuksen noudattaminen ei riitä takaamaan hyvää tietoturvaa ja tietosuojaa.

Nykytilan kuvaus:

Lausuntokierroksen materiaalista puuttuu nykytilan kuvaus, joka on kuitenkin tehty loogisista perustietovarannoista, niiden keskeisistä tiedoista ja nyt olemassa olevista palveluista. Nykytilan kuvauksen mukana olo taustamateriaalina olisi osaltaan auttanut hahmottamaan lausuntopyynnön kohteena olevaa viitearkkitehtuuria.

Tietohallintojohtaja

Matti Lisitsin

TIEDOKSI

Pääjohtaja
Maanmittausneuvokset
Kehitysjohtaja
Valtakunnalliset palveluyksiköt
Myllymäki Tarja /KEKE